

**КНЯЗ ЛУДА-ГЛАВА
ГРЪЦКА НАРОДНА
ПРИКАЗКА**

chitanka.info

Преди много, много години в страната Перахора царувал и господарувал могъщ цар. Той имал един-едничък син, ама струвал за дузина. Потърпи малко и ще разбереш защо!

Князчето още не можело да си каже името, а вече правело по триста пакости на ден. Баща му много се натъжавал от лудориите на момчето и докато било малко все се надявал, че като порасне ще му дойде умът в главата. Ала годините минавали и колкото повече малкият княз растял, толкова повече растели и пакостите му. Ден не минавал да не дойде някой в двореца да се оплаче. Затова всички го наричали княз Луда-глава; с този си прякор той се прочул надлъж и нашир по света.

Най-сетне на царят му дошло до гуша. Извикал сина си и му рекъл:

— Щом не вземаш от дума, махай се от тука, да не ме срамиш повече!

— Че къде да ида, тате? — попитал князът.

— Където щеш върви, живеј както искаш. Нека животът те вразуми, че тогава се върни.

Палавникът си рекъл на лудата глава: „Ще тръгна по света, да гледам чудеса. По-добре да пътувам, отколкото дома да кукувам“.

И тръгнал той на път без път, накъдето му гледат очите. Вървял, вървял през поля и гори, през долини и реки. Когато имало какво — ял, когато нямало — гладен спял. Един ден се изкачил на висока планина — по-висока от нея нямало на света. Гледа: на върха се проснало поле, по-широко от безкрайно море. А по него — чешма до чешма, чет нямат: едни текат като буен поток, други капка по капка капят. Между тях се разхождал един стар човек с тояга в ръка — види се, пази ги.

— Добър ден, дядо! Какви са тия чешми? — попитал Луда-глава.

— Добър ден, синко! — отвърнал старецът. — Това са чешмите на човешките съдби.

— А защо от едни тече повече, от други по-малко?

— Е, така е и в живота. Един има повече, друг по-малко. Всеки с късмета си. Този, чиято вода тече повече, има по-голям късмет; по-малко вода — по-малък късмет. Всекиму колкото е отредено.

— Това не е справедливо.

— Така си е от памтивека: един се е родил да сее, друг — да пее.

— Я ми покажи моята, да видя какъв ми е късметът.

Дядото го повел между чешмите и му показал една забутана сред буренаци и диви треви, едва-едва цъцри.

— Бре, бре, бре-е! — почудил се лудетината. — Че моят късмет като на просяк. Пък уж съм царски син. Като наследя бащината корона с такъв немощен късмет, царщината ми ще се затрие и народът ще погине.

Старецът вдигнал рамене и си замълчал.

— А я виж тая до моята — тече като пролетна река. Чия е тя?

— Тая е на царевата щерка Дотехора.

— Много ѝ е късметът. Ще се глези и разглези, защото всичко в живота ѝ ще върви по мед и масло. Тъй не бива. Тая неправда трябва да се оправи!

— Това е божа работа, момко, никой не може да я оправи.

— Аз пък мога!

И непокорният царски син се огледал наоколо. Видял една мотика и я взел. Дядото разбрал какво неразумният иска да прави и му преградил пътя да му попречи. А Луда-глава го сграбчил, вързал го за едно дърво да кротува и с мотиката разделил вадичката на царкинята — докарал половината вода в своята чешма. И двете чешми затекли от една вада по равно.

Като извършил това своеволие, пакостникът отвързал стареца и го заплашил с пръст:

— Слушай, дядо, и си го запиши на челото! Да не си посмял да ми объркаш чешмата, че като се върна, всичките ти чешми ще разтуря. Така да знаеш. Мене не току-тъй ме наричат Луда-глава.

Ще не ще, старецът дал дума, че ще остави всичко както си е.

Тръгнал царевият син, подсвирква си весело с уста — леко му е на сърцето. Вървял, вървял — колко вървял не ми е казал, та и аз не знам. Една вечер се спуснал по нанадолнището в дълбок дол, където се мержелеела светлинка от огън. Като наближил, видял, че връз огъня на голям въртел се пече един вол; пък по настрана шетат дванайсет страшни лами: едни вода носят, други дърва цепят, трети се навъртат около стадо овце и говеда.

Що измислил Луда-глава? Издялал от две тояги копие и меч. Без да го угадят записаните лами, той се приближил до огъня и мушнал дървеното си оръжие в жаравата. Като пламнали, князът ги измъкнал и

скочил на един голям камък, който бил по-настрана в тъмното. Размахал дървеното си оръжие и извикал със страшен глас:

— Хей, вие, ламите нечестиви! Скоро да се пръждосвате оттук!

Страшилищата се сепнали, обърнали се и видели в мрака един висок човек да размахва огнено копие и огнен меч.

— Кой си ти, който тука заповядваш? — попитал войводата на ламите.

— Аз съм свети Георги! — изкрещял князът.

— Бягайте, братя, да бягаме, че този юнак е най-върлият ни враг! — викнал войводата и си плюл на петите.

Хукнали подире му и другите — отишли, та се не видели, очистили мястото.

Луда-глава седнал спокоен и доволен край огъня, взел да се гощава с печено месо. Подир малко при него дошла една кучка, голяма колкото теле — скимти и върти опашка. Тя била кучката на ламите. Не побягнала с господарите си, сигурно защото имала малки кученца, които още не можели да ходят.

Царевият син ѝ подхвърлил голям къс месо и я погалил по гушата. Тя изяла месото, облизала му ръката и изтичала към тъмната гора. Ето че подир малко се връща с едно черно паленце в уста. Оставила го пред княза и пак затичала натам. Върнала се и донесла едно шарено паленце; а третия път донесла едно с отрязана опашчица.

Момъкът ги помилвал и рекъл:

— Ти ще се казваш Саплан, ти — Каплан, пък ти — Късоопашко. От тук нататък ние ще си бъдем вярна дружина и аз няма да ви оставя да гладувате и да студувате.

Престоял Луда-глава на ламското сборище някое време, дордето кученцата се изправят на крачка. Изяли всичко, що чудовищата били оставили. Сетне тръгнали: князът напред, подир него кучката, Саплан, Каплан и най-отдире крета клепоухият Късоопашко. Вървели, вървели, на пладне дошли до една мандра. Мандраджията ги нагостил с гореща попара, после попитал княза:

— Откъде идеш, накъде отиваш, момко?

— Бях ратай на ламите. Скарахме се за платата и ги напуснах. Сега съм тръгнал работа да диря. Имаш ли нужда от помощ? — заговорил князът.

— А бе, трябва ми дояч. Ама боя се да си нямам разправия с ония страшилища заради теб.

— Не се страхувай от тях. Аз ги прогоних. Накрай света забягнаха. Вече не ще посмеят да припарят насам.

Мандраджията му повярвал. Зарадвал се донемайкъде. Защото ламите правели големи пакости.

— Всеки ден отвличаха ту вол, ту крава, ту овца от стадата на царкинята. Тя много се ядосваше, ала никой не можеше да излезе на глава с поразниците.

— Че мандрата и добитъкът не са ли твои? — попитал князът.

— Как ще са мои? Такъв имот може ли да има дребен човек като мен? Всичко туй е на царкиня Дотехора, пък аз съм само управител на стадата ѝ.

Откакто нашият немирник беше свързал късмета си с тоя на царевата щерка, много му се искало да я види коя е, каква е. Ето сега как лесно се нареждаше работата! Той се главил при мандраджията за дояч. В кратко време толкова привикнал, че станал най-добрият дояч. Управителят много бил доволен.

Така се източили две седмици. Един ден дошъл от двореца вестоносец и обадил, че царкинята е тръгнала за мандрата, та да се приготвят людете ѝ да я посрещнат. Всички ратаи се разшавали, разтичали, облекли си най-новите дрехи, взели си нашарените геги, засукали мустаци — чакат господарката. Само новият дояч се дръпнал настрана с кучетата си — нито нови дрехи облякъл, нито пръчица дори взел.

Задала се царевата щерка — препуска на бял кон като същинска самодива. А подире ѝ — петима войници, обръжени до зъби, да я пазят от зла среща.

Мандраджиите се строили в редица, изпъчили се с гегите в ръце, да ѝ се покажат какви юнаци са. Само Луда-глава не се помръднал от мястото си — нехае, с кучетата си играе.

Царкинята огледала ратаите си, останала доволна от спретнатия им вид. Като съзряла нашия момък, попитала управителя:

— Кой е онзи там, гдето седи настрана?

— Новият ни дояч, царкиньо.

— Защо не се е наредил почтително заедно с вас?

— Не зная. Той никога не прави това, което ние правим. Такъв си е.

— Че защо не го изпъдиш?

— Защото е най-добрият ми дояч. А освен това прогони ламите.

И управителят разправил какво юначество палавникът беше направил. Тя се засмяла и бутнала коня по-отблизо да види този чудак.

Ненадейно една змия изскочила от храстите и се увила около крака на коня. Животното се подплашило, изправило се на задните си крака и царкинята политнала. Ако не се бил притекъл чевръстият царев син, тя сигурно щяла да падне на земята и да се убие, или пък змията да я клъцне. Ала той овреме я подхванал. От страх Дотехора загубила сваят и момъкът я пренесъл на ръце в мандрата. Подир малко тя се съвзела и първото, що видяла, бил опърничавият дояч, надвесен над нея, да я пръска с вода по лицето. Видяла го, харесала го, че той бил много сановит и хубав, ала не се издала. Рекла му:

— Благодаря ти, юначе, че ми спаси живота!

Само това рекла, метнала се на коня си и изчезнала сред облак прах. А момъкът останал да гледа подире ѝ със зяпнала уста като лапнимуха. Когато му се избистрила главата от това чудесно видение, той си отишъл пак при кучетата. Пък те се били охранили, загладили, станали големи-големи, от майка си по-големи, колкото магарета, а на вид — същи лъвове. Почнал Луда-глава да ги милва и да им приказва:

— Видяхте ли колко е хубава царкинята? Добре че сплетох нашите съдби, сигурно пак ще се видим. А може би да стане ваша господарка. Нищо не се знае.

Сякаш вместо отговор Късоопашко му се изплюл в ръката. И виж ти! — в шепата на княза блеснал златният пръстен на Дотехора. Види се като паднала от коня, той ѝ се е изхлузил, а Късоопашко го е намерил в тревата. Луда-глава си сложил пръстена на пръста и рекъл на кучето:

— Благодаря ти, Късоопашко! Това е добра поличба. Ако се оженя за царкинята, ще ти направя гердан от безценни камъни.

Изминали се няколко месеца, а царевата щерка нито веднъж не дошла на мандрата. Где ще се сети такава високопоставена госпожа за бедните мандраджии? Ала ето че един ден царедворец наминал по тия места и съобщил страшна вест: царкиня Дотехора изчезнала без следа и никой не знае къде е, какво е станало с нея. В двореца закрили

всички прозорци с черни пердета и вече не се чували нито смях, нито песни, а само плачове и вайкания.

„Ти си виновен за нейното злощастие, загдето ѝ отби късмета към твоя, който беше такъв един никакъв. Върви сега да я дириш!“ — тъй си рекъл на ума Луда-глава. Без да се мае и колебае, сбогувал се с мандраджиите, свирнал на кучетата си и тръгнал.

Вървели, вървели през шубраци и храсталаци, през камънаци и трошляци. Князът — напред, подире му — кучката, черният Саплан, шареният Каплан, най-подире — клепоухият Късоопашко. Един ден се изкачили наврѣх планината, на рудина поляна. Там видели бабичка да събира лековити билки. Царевият син я попитал дали знае нещо за Дотехора, къде е, какво е станало с нея.

— Не зная, синко. Ама чакай да попитам моя сив сокол. Той е вещо пиле, вредом хвърчи, има остри очи. Може да я е видял някъде.

Бабичката свирнала с беззѣбата си уста. Тозчас долетял един сокол и кацнал на рамото ѝ. Тя го попитала:

— Соколче хубаво, пиленце любово, знаеш ли къде е царкиня Дотехора?

— Една сура ламя мършояда я грабна и я отнесе в кулата си — отговорил соколът.

— А къде е тая кула? — попитал Луда-глава.

— Отвъд Червената планина в една тъмна долина. Ала там е страшно и опасно. Който е отишъл, не се е върнал.

— Чу ли, синко? Не бива да отиваш, че млад и зелен ще загинеш — посъветвала го добрата старица.

Лудетината поклатил глава:

— Дума да не става, стара майко, че ще се изплаша! Аз съм виновен за злощастиято на царкинята. Животът си ще дам, само и само да я изтрѣгна от лапите на онова страшилище. Моля те, кажи на сокола си да ми покаже пътя.

Бабата благословила момѣка и заповядала на сокола да го отведе при кулата на ламята.

Полетяла юнашката птица, трѣгнали подир нея князът и кучетата. Прекосили тъмни долини, прехвърлили стрѣмни планини, преминали буйни реки, пребродили неизбродни гори. Изкачили се най-сетне на билото на Червената планина, чиито скали били сякаш с кръв

облени — съвсем червени. Соколът кацнал на едно сухо дърво и показал:

— Хе-е там долу, гдето се тъмнеят ония камъни отвъд реката — това е кулата на ламята. Ако не ви е страх, вървете, смъртта си търсете. Пък аз по-нататък не отивам.

Тъй изрекла вещата птица и отлитнала назад.

А Луда-глава продумал на кучетата:

— Верни другари, дойдохме дотук не за да се връщаме.

И заслизал по стръмнината. Тръгнали подире му кучетата. Като приближили реката, момъкът им рекъл:

— Вие стойте тук и чакайте! Ако ми дотрябва помощ, ще ви свирна.

Те послушно седнали на опашките си да чакат, а той се запътил без страх към кулата. През реката имало прехвърлен железен мост. Щом царевият син стъпил на него, той задрънкал, зазвънял, сякаш хиляди камбани бият. Чула го ламята, погледнала през прозореца и видяла нашия юнак.

— Ха! — зарадвала се тя. — Само месо при мен дошло! — и изтичала в килера, да си точи зъбите на точилото.

Луда-глава, без и през ум да му мине какво му готви чудовището, стигнал до тежката порта и я раздрусал яката. Изтичала една мома, отворила. Като видяла такъв млад и хубав момък, извикала:

— Бягай, бягай, юначе! Ламята си точи зъбите да те изяде.

— Не се боя аз от това плашило-грозотило. Мене ме казват Луда-глава.

Бутнал момата настрана и влязъл в двора. Там растели една до друга четири столетни брези — високи, дебели и гладки. В това време отвътре се чул голям шум и страховит рев — идвала ламята. Като я погледнал князът, кръвта му изстинала. Уплашил се, че толкова страшно страшилище не бил виждал и насън, пък той бил с голи ръце. Спуснал се, та за миг се покатерил като катерица на най-близката бреза. Така си е — страхът дава крила!

Ламята дошла под дървото и изревала:

— Слез, юначе, да се преборим, да видим чия сила е по-голяма.

Луда-глава отвърнал отгоре:

— Силата си забравих дома, ламьо мършояда. Нося си в торбата само хитрината.

Разбрала ламята, че той няма да слезе. Почнала да се катери по дървото. Стигнала донякъде, подхлъзнала се и паднала на земята, че брезовият дънер бил гладък, пък тя — тежка и тромава. Опитала се втори и трети път — пак не могла да се изкачи. Разлютила се, че чак зелена пяна западала на парцали от устата ѝ. Като видяла, че така не може, клекнала долу и почнала да гризе дървото. Гризала, гризала, половината от долните си зъби изтрила, ама дървото свалила. Пък царевият син седял нащрек: щом брезата се залюшкала, той подскочил и се прехвърлил на другото дърво. Почнала ламята него да гризе. Гризала, гризала, половината от горните си зъби изтрила, ама пак дървото свалила. Пък тъкмо то взело да пада, царевият син се прехвърлил на другата бреза. Ламята и нея загризала. И другата половина от долните си зъби изтрила, ама дървото свалила. И тоя път князът успял овреме да скочи на четвъртата бреза. И нея ламята загризала. Гризе и люто ръмжи, зъбите си не жали. Ала дордето дървото да свали, всичките си зъби вече изхабила.

Разбрал това Луда-глава, свирнал силно на кучетата. Те се втурнали с бесен лай и се нахвърлили върху ламята. Кучката я ухапала за гърлото, Саплан за опашката, Каплан — за корема, Късоопашко — за врата. Късат, дърпат, кръв зелена рукнала като порой, а ламята реве — земята се тресе. Направили кучетата чудовището на хиляди малки мръвки.

Луда-глава се свлякъл от дървото и повикал момата, която всичко гледала отдалеч и от страх косите ѝ били щръкнали като на папуняк гребена.

— Коя си ти? — попитал я нашият юнак.

Тя се навела и му целунала ръка:

— Аз съм слугинка, клета робинка, от сурата ламя заробена.

— А къде е царкини Дотехора?

— Долу в избата е заключена зад желязна врата, клетата.

— Дай ми ключовете!

Робинята го завела в спалнята на ламята. Там под дюшека били скрити всички ключове. Взел ги царевият син и изтичал долу в избата. Като отворил желязната врата, съзрял в къта своята севда. Тя се била свила и треперела от страх, защото чувала шумотевницата от борбата, ама не знаела какво става навън. Като видяла кой влиза, хем се зарадвала, дважд повече се уплашила. Скочила и извикала:

— Бягай, спасявай се, неразумни момко! Ако те надуши ламята, жив не ще останеш.

— Не бой се от ламята, царкиньо! Изпратих грешната ѝ душа в пъкъла на вечни мъки. Хайде, тръгвай да те вода при татко ти!

Князът я уловил за ръка и я извел на светлото. Като видяла разкъсаното чудовище, царкинята вече съвсем се успокоила. Прегърнала и целунала юнака, макар да го мислела за прост дояч. Попитала го:

— Кой си, откъде си, избавителю мой?

— Аз съм князът на Перахора, когото хората наричат Луда-глава! Погледни ме добре! Харесваш ли ме такъв, какъвто съм? Защото ти си ми наречена и обречена — една вада влачи и твоя, и моя късмет.

— Че как тъй ще съм ти наречена и обречена? — почудила се царкинята.

Момъкът ѝ разправил чистосърдечно какво беше сторил с чешмата ѝ:

— Сега съдбите ни са свързани за цял живот. Сърдиш ли ми се, царкиньо? Ако ми се сърдиш, ето ти пръстена, който по божия воля падна в ръцете ми, пък аз ще ида да оправя чешмата ти, що разтурих.

И понечил да ѝ върне пръстена. Тя му отблъснала ръката и рекла:

— Всеки друг да беше, щях да му се разсърдя. Ала ти се показва добър юнак — безстрашен и благороден. Види се така е трябвало да бъде — да вървим ръка за ръка в живота. Задръж моя пръстен и ми дай твоя.

Княз Луда-глава ѝ дал своя пръстен, прегърнал я и я целунал по светлото чело. Разбрали се младите.

Подир това той отишъл в обора на ламята. Там имало три много харни атове: черен, бял и червен. Косъмът им лъщял като чиста свила, копитата им — златни, подковите — сребърни, от очите им искри хвърчат — не коне, а същински хали! Оседлал ги юнакът със златоткани седла, заюздил ги със златни юзди.

В това време царкинята и робинята изтичали в хазната на ламята и отворили раклите. Боже и света Богородице, какво ли нямало вътре! Купища благородни камъни светели като небесни съзвездия; златни накити греели като лятно слънце; тежки копринени платове, леки ленени платна, тъмно кадифе и златно-сребърна парча — да вземат ума на всяка жена. Двете ги гледали с премрежени очи, па почнали да ги

вадят. Натъпкали шест чувала с такива богатства и пак в раклите останали още много съкровища.

Яхнали тримата млади ламските коне: княз Луда-глава — черния, царкинята — белия, робинята — червения. От двете страни на всеки по един чувал с несметни богатства виси. Упътили се към двореца на Дотехора. Напред тича кучката, отдясно — Саплан, отляво — Каплан, отдире — клепоухият Късоопашко.

Щом приближили престолния град, стражите ги съзрели и обадили на царя. Той излязъл заедно с царедворците си извън градските стени да посрещне щерка си. Като я зърнал отдалече, затичал се, прегърнал я, плачел и я целувал, целувал я и плачел от радост. А тя му посочила княза:

— Ето, тате, тази Луда-глава от Перахора дважди ме избави от смъртта. Ние се обещахме един другиму и пръстените си разменихме. Сега той е мой годеник, а аз — негова годеница. Благослови ни!

Двамата млади коленичили пред царя и той ги благословил. След това прегърнал бъдещия си зет и продумал:

— Благодаря ти, юначе, за стореното добро! Бъди ми син и наследник на короната!

Още същия ден изтичали бързоходци в Перахора да известят на момковия баща, че синът му ще се жени за прекрасната Дотехора. Царят на Перахора се вдигнал заедно с всичките си велможи и пристигнал с големи дарове.

Дордето булката се стягала за венчавката, Луда-глава пък отишъл с неколцина цареви люде да прибере онова богатство, що било останало в ламската хазна. Докарали девет талиги имане. Една третина от него се паднала на заробената от ламята мома. Сега тя станала първа царедворка и най-сърдечна дружка на Дотехора, защото много се грижила за царкинята, когато двете били затворени в кулата.

Скоро се вдигнала тежка сватба със знамена и хоругви, с тръби и тъпани. Когато сватбената върволица тръгнала за черква, верните кучета държали със зъби булото на булката. На врата на всяко блестяло герданче с безценни камъни; най-хубаво било герданчето на Късоопашко — цялото с бистри елмази обсипано — че той бил невям най-скромният и най-заслужилият.

Целият град излязъл на улицата да гледа царската сватба. Младоженекът пръскал с пълни шепи златни пари и безценни камъни;

гражданите ги събирали, радвали се и викали с пълно гърло:

— Слава на Луда-глава! Да живее сто години!

И била такава веселба, че народът я запомнил до ден-днешен...

Подир някое време двамата царе, които били вече поостарели, отстъпили короните си на Луда-глава и той станал цар на двете земи. Новото господарство нарекъл Перадотехора.

Така се събрали двата късмета и всичко се наредило от добре по-добре. Народът си заживял мирно и тихо в доволство и охолство. Пък ние с тебе си живеем още по-добре.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.